

coanegra

Núm. 78 - Dezembro 90 - Preu: 100 Ptes.

L'AJUNTAMENT INFORMA

ACTIVITATS PREVISTES EL MES DE DESEMBRE

- 1.- Continuar obres de manteniment i millora al Col·legi Públic
- 2.- Instal·lació de calefacció al Col·legi Públic
- 3.- Obres de millora del pati de S'Escoleta
- 4.- Continuació del curs de cuina
- 5.- Inici del curs de català
- 6.- 15 de desembre excursió cultural de la tercera edat
- 7.- 1ª. fase de normalització dels noms dels carrers
- 8.- Instal·lació il·luminació de Nadal
- 9.- Festa de cap d'any a la Plaça de la Vila
- 10.- Compra dels terrenys per a la construcció d'un poliesportiu cobert
- 11.- Obres de millora de voreres en mal estat als Hostals
- 12.- Millora i manteniment de jardins i zones verdes (conveni amb l'INEM)
- 13.- Aprovació del projecte i contractació de les obres de construcció de la plaça de la urbanització de Can Mates.
- 14.- Millora a la Plaça Jaume II
- 15.- Continuació de les obres d'instal·lació de faroles i enllumenat públic.
- 16.- Reforma i millora de la unitat sanitària per a donar cabuda a un Punt d'Atenció Continuada.
- 17.- Inici de les obres de la 1ª. fase de la Residència de Cas Metge Rei.
- 18.- Inici de les obres de construcció del Depòsit Regulador a Son Torrella.
- 19.- Sol·licitud d'un carter rural per atendre el correu a Forà Vila.
- 20.- Gestions per iniciar l'educació d'adults a Santa Maria
- 21.- Sol·licitud de subvenció per a catalogar l'Arxiu Municipal.
- 22.- Sol·licitud de subvenció per a crear un menjador per a gent major.
- 23.- Continuació de les obres de millora i embelliment del Cementeri Municipal.

coanegra

**PUBLICACIÓ MENSUAL
DE L'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ**

**DEPÒSIT LEGAL
P.M. 381-1981**

EDITA
Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ
Bernat Calafat Vich
Pere Josep Calafat Vich
Magdalena Canyelles Ferrer
Ramon Canyelles Canyelles
Rafel Pizà Ordinas
Joan Serra Mercadal
Mateu Vich Coll

COL·LABOREN
Antoni Oliver
Miquel Sastre
Mateu Morro
Andreu Bestard

PORTADA
Fotografia de Rafel Pizà

**REDACCIÓ,
ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT**
Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A
Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expressen l'opinió dels
seus autors.

EDITORIAL

Filferrades a Coanegra

En el passat número de «Coanegra» féiem una referència al procés de privatització que afecta a la vall de Coanegra a rel de la recent compravenda de la finca de Son Oliver. El tema ha estat objecte de comentaris a la nostra vila, perquè a molts de santamariers els fa pena veure el tancament de la finca esmentada. És lògic que sigui així atès que ha estat de fa molts d'anys un lloc d'esbarjo pels santamariers i més recentment també pels no santamariers.

Certament, seria ideal que la muntanya pogués ésser de tots, que tots la respectàssim i la disfrutàssim lliurement sense fer-la malbé, però la realitat és que Son Oliver és de propietat privada i l'amo pot fer el que cregui més convenient, si més no des del punt de vista legal, perquè des del punt de vista ètic o polític ja és una altra cosa. Per això tot i respectar la decisió del propietari ens semblen ben justes les protestes dels qui pensen, com nosaltres, que vivim en un món ja massa atapeït de barreres, filferrades i guàrdies vigilants.

L'aspecte més beneficiós del tancament de Son Oliver és que com a mínim no s'embruta la muntanya per l'afició de gent incívica, però no deixa de ser una llàstima haver de veure el paisatge de darrera la barrera.

Fa uns anys, quan la finca es va posar a la venda, un regidor nacionalista local va fer gestions per tal que la finca pogués passar a titularitat de la Fundació de les Illes Balears, la qual cosa hagués possibilitat el seu ús públic, però no va ser possible.

És tard per plànyer-se. Si provau de botar la filferrada potser haureu de córrer davant un bou. Després de tot, el que s'ha fet a Son Oliver no és res nou, només s'ha seguit l'exemple d'altres finques del nostre terme i de tota l'illa. Al cap i a la fi, aquesta és la Mallorca que hem anat propiciant entre tots. Per desgràcia.

pell de

AGNUS

®

JAUME I, 36
07320 SANTA MARIA DEL CAMI
BALEARS
TEL:/FAX: (971) 14 03 02

TROBADA DE XEREMIIERS

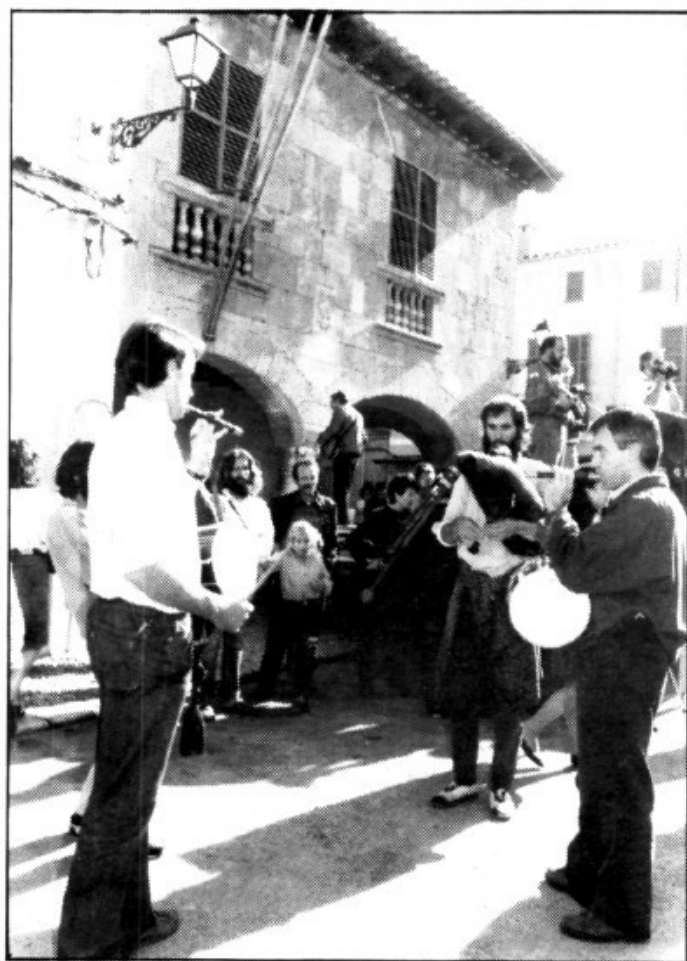
El passat 18 de novembre, Santa Maria va ser escenari d'una trobada de xeremiers, organitzada per l'Ajuntament en homenatge als mestres santamariers Pere i Tomeu Bestard, Bernat Comes, Martí Crespí, Andreu Morro, Pep Munar, Jaume Vidal i Fafel Far; tots ells ja desapareguts.

Abans de la trobada, la colla de xeremiers del poble formada per Andreu Comes «Davit i Antoni Marcé, varen anar a la Parròquia, on s'ofereí una Missa en memòria dels xeremiers santamariers, abans esmentats. A la missa es va fer una ofrena per part de les al·lotes de l'agrupació de ball mallorquí

Tanyis Novells.

Després de la missa va començar la trobada pròpiament dit, a la plaça de la Vila, devers les onze del matí. Allà es varen reunir colles procedents de diversos indrets de l'illa: Calvià, Palma, Pòrtol, Sant Joan, Santa Eugènia, Sencelles i Sineu, amés dels Santamariers. Després de la benvinguda, els xeremiers començaren a recórrer els carrers del poble, cadascú per una ruta diferent, de tal manera que s'escamparen i feren arribar la seva música per tot arreu.

Acabat el passacarrers, es tornaren reunir a la plaça de la

FORN - PASTISSERIA
BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 12 08

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V^a
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

Trobada de xeremiers

Glosat

Adiós xeremiers,
m'heu agradat en demasia
això no se veu cada dia
ni se troba amb doblers.

Déu vos do molts d'anys de vida
amb salut i alegria
per venir a Santa Maria
una altra vegada més.

S.F.

Vila, on s'hi anà congregant el públic. Allà els xeremiers varen actuar damunt el cadafal, mentre animaven a ballar a les al.lotes de Tanys Novells. Després el Batle i el regidor de festes varen entregar una placa commemorativa a cada família dels xeremiers homenatjats, així com una record del diada als xeremiers participants, tal com es costum en aquesta casta de

celebracions.

Posteriorment, quan el sol que havia lluit tot el matí es tapava de niguls, els participants i organitzadors varen anar a dinar plegats al comerç, on l'animació i les sonades de xeremies, tamborino i fobiol varen durar fins molt passada l'hora del cafè.

Obert
de 15 a 21 h
Tel. 14 00 96

Aquestes festes
fes-te el millor regal:
una bona fotografia d'estudi
Vine a veuren's
Encara hi ets a temps

**GUILLERMO
DE LA FUENTE**
FOTOGRAF

ara a

C/. Sa Matança, s/n. Santa Maria

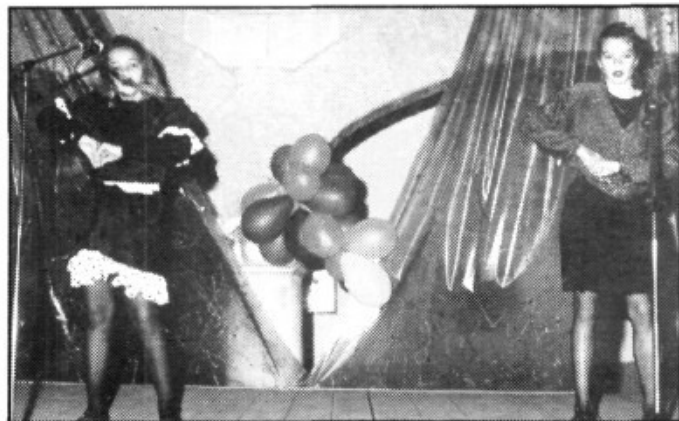
VETLADA DE PLAY-BACK, ANIMADA I DIVERTIDA

Els qui no hi anàreu, no sabeu que vos perdéreu. La vetlada de play-back va resultar esser d'allò més entretinguda i divertida. Va tenir lloc a la plaça de la Vila la nit del 24 de novembre, organitzada pel grup Migjorn dins el programa d'activitats de tardor promogut pr l'Ajuntament. Va ser una nit de fred, per això la focatera que hi havia encesa no hi va ser de més. Però el fred i l'amenaça de pluja no varen esser obstacles per a que hi assistís molt de públic de totes les edats.

Amb un total de nou actuacions, els assistents a la vetlada varem tenir ocasió de veure actuar al.lots i al.lotes emulant els seus cantants i grups preferits (o almanco preferits per fer-

ne play-back): Mecano, Duo Dinámico, Olé Olé (amb una Marta Sánchez senzillament magnífica en els moviments), Rocio Durcal amb Mariachis i tot, Al Bano i Romina Power, els Pimpinela discutint com sempre, la década Prodigiosa, Azúcar Moreno, i Rudi Laventura, aquell qui canta allò de «mi vida eres tú» en acabar Cristal, acompanyat de tres al.lotes que lluien amb molta gràcia uns models que suposam que eren de Casa Victoria.

La vetlada va transcórrer dins un ambient alegre i desenfadat, i tots els participants i organitzadors demostraren imaginació i molt d'enginy a l'hora de crear l'ambient: des dels vestuaris fins al decorat, fet de tela de plàstic transparent pin-

tada, i bufetes de colorins que anaven esclatant ara i su-ara. Tot s'ha de destacar la bona labor dels presentadors, dins el seu estil eurovisiu. Tot plegat va fer que el públic s'ho passés bé, i qualche estona rigués amb ganes.

Encara que pugui semblar un tòpic o un «cumplido», volem felicitar de veres el grup Migjorn per la seva iniciativa, per oferir-nos un espectacle, encara que modest, fresc i allunyat de l'olor de ranci que sol impregnar la majoria d'espectacles de plaça i cadafal a la nostra vila. I pensar que s'han organitzat tantes festes sense comptar amb ells!. Des d'aquí els animam a continuar, i ens feim ressò de la seva crida a la participació de més sectors de gent: que la pròxima vegada puguin ser molts més damunt l'escenari.

M.V.

Benet Darder i Sansó

Instal·lador electricista autoritzat per la Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear amb el núm. 1.145

Instal·lacions elèctriques

Reparacions

Canvis de tensió a 220 V.

Antenes T.V. i parabòliques

Plaça d'Espanya, 9 - Tel. 62 09 12
SANTA MARIA DEL CAMÍ

ENCARA HI ETS A TEMPS!

CURS DE CATALÀ

PER A ADULTS

ARA TENS L'OPORTUNITAT D'APRENDRE A LLEGIR
I A ESCRIURE LA TEVA PRÒPIA LLENGUA

Inscriu-te a les oficines municipals

AJUNTAMENT DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

ELS QUINTOS FEREN MATX

Cada any, la nit anterior al sorteig dels joves en edat d'anar al servei militar, els quintos del poble tenen costum, després d'una bona gresca amb la consegüent ingestió d'alcohol, d'obserquiar el poble amb algunes bromes, annerotades i a vegades destrosses, de distint caire i magnitud segons els anys.

Si enguany en parlem extensament és perquè les quintades han estat també extenses, i caracteritzades moltes d'elles per una absoluta manca de respecte, que ha causat la desaprovació de molts de santamariers. N'hi ha hagut per a tots els gusts, de la broma més inofensiva a la pura «gamberrada» que només provoca destrossa i danys materials. Però jutjau vosaltres mateixos.

Els placers que de bon matí anaven a muntar les seves parades es varen trobar amb la desagradable sorpresa que els quintos havien escampat damunt el passeig dos viatges de fems d'aquell més pudent. L'Ajuntament va haver de mobilitzar tots els seus efectius per fer possible que el mercat tengués lloc en poc temps. Això sí, el «perfum» va persistir tot el matí a la plaça nova.

No va ser, però, la plaça Nova l'únic lloc on els fems feren acte de presència. També en posaren dins la cabina telefònica dels Hostals, i el caixer automàtic de davall Can Mort va ser convertit en galliner automàtic, ja que a més de fems, els quintos l'ompliren de gallines, que al matí fins i tot havien posat ous. Pel que sabem, no consta que les galines realitzassin cap operació bancària dins el seu provisional galliner.

Altres quintades intrascendents varen esser penjar un televisor a un farol de davant el cine, o dur un carro a davant Ca

n'Alorda.

El Camp Municipal d'Esports va ser un objectiu privilegiat de les «gràcies» dels quintos d'enguany. Pintades apart (ja en parlarem, d'això), hi varen posar un pi, ben fixat, ben enmig del camp de futbol, que devien haver tallat qui sap a on. Dues engronadores de la Plaça de Ca n'Orell varen aparèixer penjades a les porteries, i el cotxe vell que es fa servir dins el recinte esportiu, li foradaren les rodes, amés de pintar-lo.

Molta gent quan va veure escampades octavetes pel poble, amb la imatge de quatre personatges de la política local, es degué pensar que hi tornaria haver trui de política, o que l'empaperador-difamador incontrolat tornava a l'atac. Però no, no va esser més que una paròdia muntada pels quintos.

I ara ve lo bo. La destrossa indiscriminada que ha aixecat molts de comentaris de desaprovació dins el poble. Es tracta de les pintades que els quintos regalaren generosament i sense mirar prim. El Camp d'Esports va quedar fet una pena: l'entrada, els vestuaris, les porteries, les paneres, i fins i tot les publicitats comercials varen esser objecte de la pintada estèril i indiscriminada. L'estació del tren que, a la fi, començava a tenir un aspecte presentable, just acabada de repintar, va quedar amb un aspecte absolutament deplorable després que els quintos hi fessin la seva passada d'esprai. Al qui signa aquesta crònica tampoc li agrada el color groc-canari-radiactiu de les portes i finestres de l'estació, però això no és motiu per buratxar-les i embrutar-les com ho feren. I si als usuaris del tren no ens va fer gens de gràcia la broma, podeu fer comptes de com els va caure la cosa als de FEVE, que amenaçaren fins i tot de presentar denúncia.

MIQUEL SANTANDREU

**Vespinos - Mobylettes
*Moto-serra ECHO
*Moto-cultor PIVA
Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

CERÀMICA CAN BERNAT

TELÈFON 62 01 78

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Però els quintos no demostraren tan sols un absolut despreu per les instal·lacions d'ús públic. També diverses façanes particulars varen rebre l'atac de la pintura, a la plaça de Ca n'Orell, al Carrer Llarg i al de sa Matança. Això sí, pintaren façanes d'altres, de seva ni una.

L'Ajuntament va avaluar els danys causats per la pintura en unes 360.000 pessetes. Reunits els quintos amb el batle, es varen comprometre a arreglar les pintades del camp d'esports i del carrer de sa Matança, i a recaptar 160.000 pessetes per la resta.

I amb això ja està dit tot. Si enguany n'hem parlat més que altres anys és per posar de relleu la indignació de molta gent, i l'absoluta manca de respecte a la propietat i a les instal·lacions públiques (que són de tot el poble) que els quintos d'enguany han demostrat. I voldriem animar als de l'any que ve perquè demostrassin més enginy i més imaginació, i més poc afany destructiu que els d'enguany. S'ho passaran igual de be, i no s'hauran d'atendre a conseqüències.

Mateu Vich

SI NO VOLS FER EL SERVICI, ET POTS FER OBJECTOR

No deixa de sorprendre agradablement que, dins el mal gust de les pintades, per primera vegada els quintos hagin manifestat la seva oposició al servei militar. Ara només falta passar de l'expressió d'opinions als fets. Aquells joves que no volen fer el servei, perquè saben que és perdre el temps, perquè no els faci gràcia la idea d'agafar armes, perquè els fa oi tot allò que fa olor de militar, o per qualsevol altre motiu; es poden declarar objectors de consciència.

Seria desitjable que l'Ajuntament del nostre poble, com ja ho han fet molts d'altres ajuntaments d'arreu del territori de l'estat (especialment al País Basc) posar en marxa un servei d'informació i assessorament per als joves que es puguin plantejar no anar a fer la «mili», per a que ho tinguessin més fàcil i coneixessin als seus drets. Mentrestant a Coanegra els oferim una mica d'informació, dins les nostres possibilitats.

Fer-se objector de consciència és una possibilitat cada dia més acceptada entre els joves. A les Balears ja n'hi ha més de set-cents, i a tot l'estat el passat mes de juny sumaven més de vint-i-sis mil. La

lleï obliga els objectors de consciència a realitzar una prestació substitutòria que consisteix en realitzar treballs a entitats diverses sense cap relació amb l'activitat militar. L'inconvenient és que el servei civil dura un any i mig, però això sí, sense militars ni res que s'hi sembli. Els diferents col·lectius d'objectors de consciència lluiten, entre altres moltes coses, per acabar amb aquesta discriminació que suposa la major durada de la prestació substitutòria, que es pot interpretar com un càstic per a aquells que es declaren objectors. De totes maneres s'ha de dir que dels més de set-cents objectors de les Balears, el passat més de novembre només n'hi havia vuit que es trobassin realitzant la prestació substitutòria

Per exercir el dret a l'objecció de consciència, s'ha de presentar un instància al Consejo Nacional de Objeción de Conciencia, a Madrid; o bé a la Delegació del Govern d'Espanya, amb una antelació mínima de dos mesos a la data d'incorporació a files. A la instància hi ha de figurar la següent informació:

-Dades personals (nom i llinatges, DNI, domicili...)

-Situació militar, fent constar l'Organisme o Ajuntament on s'ha de fer la inscripció.

Exposició de motius de consciència que impulsin a objectar. Aquest punt és considerat il·legal i inadmissible pel moviment d'objectors, ja que segons la llei, ningú està obligat sobre les seves creences o ideologia.

-Ocupació professional o laboral, titulacions que puguin servir per a l'assignació d'un sector concret per a la prestació social.

Si n'hi ha cap que s'anima a fer-se objector, sempre es recomana posar-se en contacte amb alguna associació o col·lectiu d'objectors, que segurament els informaran amb molt més detall. D'això en saben molt.

CONFECCIONS

VICH

MODA JOVE

Centre de reconeixement mèdic psicològic per a permisos de conduir i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.

- 1 fotografia

- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

DIAPPOSITIVES

Dins el programa d'activitats de tardor varen tenir lloc al saló d'actes de la Casa de la Vila dues projeccions de diapositives a càrrec de Biel Ordines. El primer audiovisual es va projectar dia 16, i amb el títol «Les possessions de Santa Maria» ens donà a conèixer aspectes diversos, arquitectònics, paisatgístics, històrics... de les possessions del nostre terme, amb unes fotografies excel·lents, explicades per una veu gravada sobre fons de música clàssica i popular. Aquest muntatge ja s'havia presentat al públic fa uns quants anys, realitzat per Biel Ordines i Mateu Morro, però en aquesta nova edició hi introduïrem algunes modificacions i actualitzacions.

La segona projecció, dia 23, ens va donar a conèixer paisatges i ambients una mica més exòtics per a nosaltres. Es tractava de l'expedició que va fer en Biel amb dos companys més a unes muntanyes de l'Àfrica central, concretament al Ruwenzori (Zaire). Les diapositives, aquest cop sense muntatge d'àudio, varen ésser comentades en viu pel propi Biel, en un to quasi informal, amb un notable sentit de l'humor i capacitat d'entreteniment del personal que hi assistí.

M.V.

EL PONT DEL CAMÍ DEL JARDÍ D'EN FERRER

La construcció del pont número dos sobre l'autopista, o pont del camí del jardí d'en ferrer -que està dins el terme municipal de Marratxí- encara no s'ha decidit el seu traçat exacte. Malgrat alguns diaris de Palma informassin que la Direcció d'Obres de l'Autopista s'havia pronunciat per la primera possibilitat i que l'enginyer en cap ens hagués manifestat al número de Octubre de Coanegra que es faria un traçat nou, la situació actual es diferent. Segons ens ha manifestat telefònicament el Sr. Torres Enginyer-Director de les Obres, no es veritat el que han informat als diaris i que la decisió des de la Conselleria ha variat cap a sol·licitar a l'Ajuntament de Marratxí que decideixi el traçat. Aquesta decisió sembla que vé motivada -segons el Sr. Torres- pel fet que el camí es de competència municipal, per la qual cosa es considera més oportú que l'Ajuntament de Marratxí es pronuncii per la solució millor del traçat del pont. Doncs la Direcció d'Obres està pendent de la decisió que adopti l'Ajuntament de Marratxí.

DEMOGRAFIA

DEFUNCIONS

Francisca Palou Borràs (18.12.1909 - 29.10.90)
Elisabet Mateu Garcia (3.12.1918 - 2.11.90)
Bartomeu Canyelles Morro (9.3.1903 - 23.11.90)

MATRIMONIS

Pere Antoni Florit Serrano i Maria Magdalena Borràs Coll (20.10.90)

NAIXEMENTS

Bartomeu Canyelles Ginard (21.10.90)

Font: Registre Civil, 24 de novembre

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

Estudi
fotogràfic
Llorenç
Frontera

Plaça Hostals, 44
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 14 00 52

COANEGRA: DE BARRERES I GUÀRDIES

Es comentava a l'anterior número de Coanegra sobre les intencions que hi havia de tancar amb pany i clau la barrera del camí de Coanegra a la partió de Son Güia amb So n'Oliver. Les remors eren certes, dins el passat més de novembre l'esmentada barrera va comparèixer tancada un bon dia. Això no va ser més que la conseqüència directa de tot el procés de tancament amb reixat de la possessió de Son n'Oliver. Com que només quedà accessible al públic l'espai estricte del camí, es formaven aglomeracions de vehicles al cul de sac en què es varen convertir els voltants de Son Roig. I creat el problema, inventada la solució: es va posar un pany a la barrera, es varen repartir claus a tots els propietaris de més amunt, i així es culminava la maniobra d'impedir al màxim l'accés de persones i vehicles a la vall. Tot això es va fer totalment d'esquena al poble, sense consultar res a ningú, sense fer cap reunió ni demanar cap permís de cap casta, i sense

que l'Ajuntament ho sabés; a un camí que des de temps immemorial ha estat d'accés públic i ruta tradicional de comunicació del nostre poble amb la vall d'Orient.

Els esdeveniments han causat el consegüent malestar entre molta gent del poble. Ja va ser desagradable veure com tancaven tot So n'Oliver, encara que aquí no es tracta de discutir la legalitat del fet, ja que es tracta d'una propietat privada. A més a més, ara bous i someres amollats per la garriga constitueixen una justificació perfecta del tancament per part del propietari: no seria gens convenient deixar passar la gent a unes muntanyes per on et poden sortir bous de darrera qualsevol mata. Idò per si no bastàs veure reduït l'espai accessible a una estreta faixa d'uns 5 metres d'amplada, encara ho tancaren amb pany.

Davant aquesta situació, com a mínim irregular, l'Ajuntament en pocs dies va ordenar que s'obris la barrera, cosa que se va acomplir immediatament. Poc temps després, la barrera va desaparèixer del seu emplaçament.

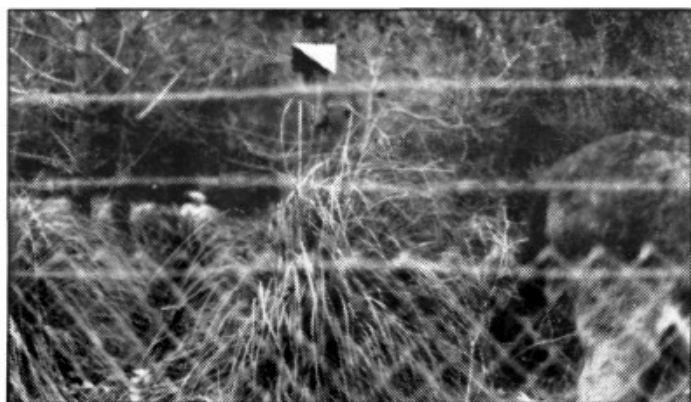
Reunits posteriorment representants municipals amb la propietat de So n'Oliver, l'Ajuntament expressà la seva sorpresa per l'irregular tancament, duit a terme sense tenir-ne comunicació, i considerat desconcertant i poc adequat; i més si tenim en compte que el consistori és membre de la comunitat de regants, i per tant amb dret a accedir a la síquia i a la Bassa de Cas Barreter, que per cert, han quedat tancats darrera la reixa, dins les terres de la possessió.

El propietari de So n'Oliver i el Batle acordaren que es convocaria la comunitat de regants, i que el camí romandria obert, amb possibilitat de tancar-lo al trànsit rodat els caps de setmana, per evitar-hi aglomeracions.

Després de tot això, els qui heu anat a passejar per allà dalt haureu vist que davant les cases de So n'Oliver hi ha un guàrdia jurat que, amb el cotxe entravessat enmig del camí, impedeix el pas dels cotxes, però no dels qui van a peu o en bicicleta, i que obliga a aparcar els vehicles més avall de les terres de la possessió.

Amb tots aquests fets ve a confirmar-se la privatització pràctica de tota la vall: accés prohibit totalment a garrigues i muntanyes («propietat privada») i limitat al camí. Ja no queda cap gran zona forestal «tolerada» dins el nostre terme. Qui vol muntanya, que en compri. La propietat és un dret emparat per la llei. Passejar, cercar esclata-sangs, disfrutar de la natura no són drets, són ja de fet un privilegi per a propietaris.

M.V.

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

CURS DE CUINA

EXCURSIÓ AMB PAELLA A SON POU

El curs de cuina sens dubte ha estat i és un èxit de participació, s'han inscrit unes 130 persones —majoritàriament dones, sols hi ha uns quatre homes—. Per la qual cosa s'ha hagut d'afegir un nou torn. Actualment hi ha un torn també els dijous a vespre, afegit als de divendres i als dos de dissabte.

A més de ser un curs de cuina, és un curs per poder menjar i tastar els plats apresos, ja que el professor i algunes dones són molt afeccionats a fer coses de menjar allà per tastar-les.

Al darrer dissabte es treballà en preparar una sopa de porros, cuixa farcida de carn al forn i puding de llet d'ametlla, tot un menú.

També s'ha decidit celebrar una diada festiva el dia vuit de desembre a Coanegra. En concret es té previst fer una paella a Son Pou, i la inscripció serà de sis-centes pessetes, sembla que a més dels inscrits al curs hi podran assistir totes les persones interessades. Actuarà el grup de música Coanegra per fer més festiva la diada.

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.ª - 1.^a
Telèfon 24 68 74
Palma de Mallorca

Carrer Casanovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

FOTO COMENTADA

CAOS

Que els diumenges dematí la Plaça Nova de Santa Maria és un caos total, ja no és notícia perquè tothom ho sap i nosaltres ho hem repetit moltes vegades. Quan un esdeveniment, com és el cas del mercat dels diumenges, supera la infraestructura que el soporta, el resultat és el més absolut desordre.

Però així i tot hi ha coses que per ventura podrien evitarse. Per exemple, pensam que podria evitar-se el fet de que els cotxes i furgonetes aparquin dins uns espais específicament destinats a una funció que no és precisament aparcar vehicles. Estam parlant concretament del parc infantil i de les pistes de petanca.

Els pobres al·lots que els diumenges dematí juguen a la zona que tenen reservada com a parc infantil amb les engronadores i altres elements ballen més estrets que sardines dins una llauna, i no ens estranyaria que qualsevol dia algun pegàs de cap contra el parafang d'un cotxe i l'haguessin d'assitir d'urgència.

I no diguem dels petanquistes., Cada diumenge s'hi han d'aferrar fort per retirar de damunt la seva pista els vehicles aparcats per poder jugar les seves partides de competició oficial. Ells ja s'han queixat, però sembla que de moment no els han fet ni cas. Tan mal de fer seria posar un control per tal d'evitar que s'envaïssin les pistes abans de les partides?.

qualitat balear s.l.

José L. Ferrer
FRANJA ROJA SA
Castellas
DESTILLERIES - SANTA MARIA

**DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA
I ELS VINS DE BINISALEM**

Rei Sanxo, 3

Tels. 14 00 17 - 62 01 66

SOPAR DE LA SOCIETAT DE CAÇADORS

La societat de caçadors de Santa Maria organitzà el passat dissabte dia 24 de novembre el Campionat Local de Caça, el guanyador del qual representà al poble al Campionat de Balears. Després es feu un sopar el vespre, en el transcurs del qual s'entregaren els trofeus als guanyadors.

RESULTATS DEL CAMPIONAT DE CAÇA 1990

- 1-Pere Joan Roca
- 2-Andreu Canyelles

- 3-Francesc Comes
- 4-Mateu Colom
- 5-Manuel Palomino
- 6-Jaume Gelabert
- 7-Joan Beltrán
- 8-Rafel Moyá
- 9-Rafel Canyelles
- 10- Josep Santandreu

CAN XIC

GRAN ASSORTIT DE JUGUETES PER
A NADAL I ELS REIS

VINA A TRIAR AMB TEMPS, LES JUGUETES DE LES FESTES
I TAMBÉ TOTA CASTA DE FIGURETES PEL BETLEM

Avd. Jaume III - Tel. 14 00 45 - SANTA MARIA DEL CAMI

EN POQUES PARAULES

ASFALTAT DE LA CARRETERA DE BUNYOLA

Recentment s'ha asfaltat tot el tram d'entrada de la carretera de Bunyola al poble. Un tram que estava plè de clots i de continues reparacions i que la feien una carretera bonyarruda i amb un mal firme. L'asfalt contribuirà a una millor circulació i afectarà menys als vehicles.

VIALS A CAN BORREO

Com podeu apreciar a la imatge, ja fa unes setmanes que s'ha iniciat la construcció dels vials i la parcelació de Can Borreó. A aquesta zona hi haurà construcció tipus xalet amb zones ajardinades als voltants.

TERCERA EDAT

Eixida de la Tercera Edat el dijous dia 6 de Desembre, aquest cop cap a Pollença -berenar de panada-, després anada a Lluc -amb missa opcional- i dinar a les dues al Foro de Mallorca. Preu pels socis 500, els no socis 1.500. Inscripcions als llocs habituals, a Ca M. Ordines, Als Hostals i al Local dels Padrins.

CAMPIONAT D'ESCAMBRI

El cafè Can Menut ha organitzat un Campionat d'Escambri, amb un total de 26 parelles inscrites. Ja fa una serie de setmanes que molts de vespres hi ha un ambient de taules fent escambrians. Segons sembla el campionat -en forma de lliga- esta a la recta final, i el divendres dia set de desembre hi haurà la festa de cloenda amb entrega de trofeus a les primeres parelles.

ESTUDI D'ARQUITECTURA

Ja fa unes setmanes que s'ha obert un Estudi d'Arquitectura i Interiorisme al carrer Llarg -vora la perruqueria de senyores germanes Canyelles-, regentat per l'arquitecte Joan Mas.

MILLORA I REMODELACIO DE LES ZONES VERDES

Ja s'ha iniciat un programa de millora i remodelació de les zones verdes del poble i possiblement d'ampliació a algunes de pendents. El programa es una iniciativa de l'Ajuntament amb conveni amb l'INEM. L'encarregat d'aquesta millora es Pere Calafat Vich, que compta amb 7 joves en contracte de formació, cinc dels quals són santamariers.

RECTIFICACIO

Al passat número de Coanegra, al reportatge que tractava sobre la denominació d'origen, vàrem publicar que en Sebastià Pastor no tenia inscrites al registre de la DO ni les vinyes ni el celler, quan el que havia de dir era «que tenia les vinyes inscrites emperò no el celler».

Feta aquesta rectificació, ens queda demanar disculpes als afectats.

FODESMA S'INTERESSA PER LA RESTAURACIO DE SA SINIA

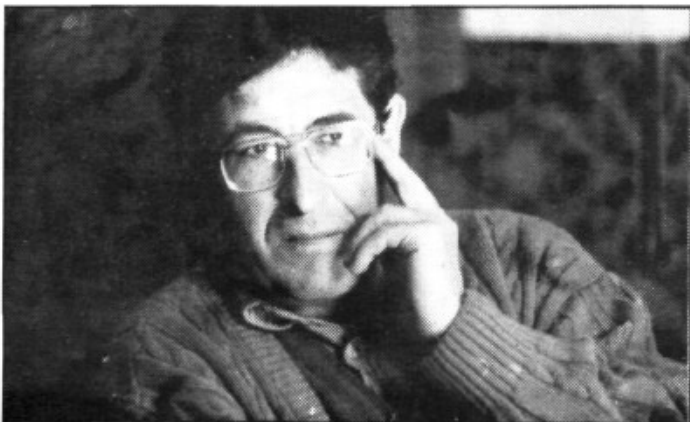

FODESMA, entitat depenent del Cosell Insular de Mallorca, després d'algunes reunions amb representants de l'Ajuntament de Santa Maria, s'ha interessat per dur a terme un projecte de restauració de Sa Sínia de Santa Maria, a través de la

seva escola de margers i treballadors de la pedra.

Si s'arriba a concretar aquest projecte s'eliminarà l'afegit modern de ciment i es recuperarien els primitius arcs de pedra, i a la vegada s'arreglaria i il·luminaria tot l'entorn de Sa Sínia, convertint-se en un interessant i bell monument, expressió del treball tradicional de la pedra, en un dels llocs més transitats del poble.

ANTONI LLUC FERRER GUANYA EL PREMI «OCTUBRE»

L'escriptor santamarià Antoni Lluç Ferrer, catedràtic de llengua catalana a la Universitat d'Aix-en-Provence (França), ha obtingut recentment un altre premi literari que s'afegeix a la llista dels que ja havia assolit. Es tracta del premi «Octubre» de narrativa en llengua catalana i dotat amb un milió de pessetes, que li ha estat concedit per la seva novel·la «Flor romania». Des d'aquí li expressam la nostra enhorabona esperant poder tenir prest en les mans un exemplar d'aquesta obra.

MAGDALENA FRAU AL COMITE EXECUTIU DELS EMPRESSARIS CARNISSERS

El passat dia 4 de Setembre es celebraren les eleccions per al Comité Executiu del Gremi Provincial d'Empressaris Carnissers i Xarcuters de Balears, resultant elegida per al càrrec de Secretari la santamarià Magdalena Frau Serra. Li desitjam sort i encert en el desenvolupament d'aquest càrrec.

SA BOLERA

El saló de jocs recreatius Sa Bolera ja fa unes setmanes

que ha obert les portes al públic, hi ha tota casta de màquines per passar-hi el temps i escurar-hi la butxaca. Amb aquest ja són dos els locals comercials amb jocs recreatius.

CABLEJAT

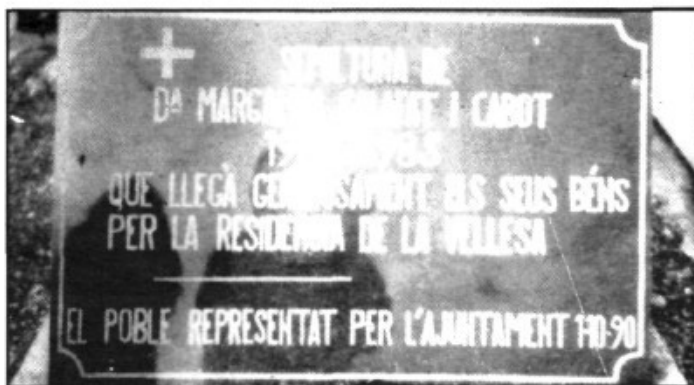
Al carrer Marquès de Font Santa s'estan realitzant unes obres, fent síquies al carrer, i amb direcció prohibida pels vehicles que vulguin anar cap a la carretera. Aquestes obres són per portar el cablejat elèctric a l'edifici nou que hi ha prop de l'antiga fàbrica de farines.

CUSOS AMB L'INEM

L'Ajuntament de Santa Maria del Camí amb col·laboració amb l'Inem ha organitzat dos cursos de formació al poble, a hores d'ara no sabem el número d'inscrits ni quan començaran. N'hi ha un de Flor Tallada -d'unes trescentes cinquanta hores-, i un altre de Picapedrer -d'unes siscentes hores i amb contractació posterior-.

HOMENATGE MERESCUT

El passat dia primer de novembre, coincidint amb la festivitat de Tots Sants, es va retre homenatge al cementiri a la memòria de Dª Margalida Calafat, que va deixar tots els seus béns per a la construcció de la Residència per a la Tercera Edat. L'homenatge, breu i emotiu, va comptar amb la presència de nombros públic que el primer de novembre visita el cementiri, i va consistir en el descobriment d'una placa sobre la tomba de la senyora Calafat, posada per l'Ajuntament en prova de gratitud i recordança de tot el poble. El rector, Pere Rosselló; i el Batle, Mateu Morro, varen depositar una corona de flors sobre la sepultura i després varen realitzar uns breus parlaments.

**VIVERS
SANTA
MARIA**

SAT 7117

Carretera de Bunyola, Km. 1

Telèfon 14 00 41

CONSTRUCCIONS

MATEU GARCIA LLINAS

Cuartel, 1^a, n.º 12 (Camí de Coanegra)

Telèfon: 62 08 83

per festes...

Festa!

nadal especial a
obac

C. Andria - Sta. Maria

JA TORNAM TENIR OBERT A PARTIR DE
MIGDIA ELS CAPS DE SETMANA

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES
DISSABTES HORABAIXA OBERT

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

DONANTS DE SANG

TROBADA A ALARÓ

Com cada any, els DONANTS DE SANG de la nostra comarca, que està integrada pels pobles de: Algaida, Alaró, Binissalem, Consell, Marratxí, Montuïri, Santa Eugènia, Santa Maria i Sencelles, ens reunirem en una trobada de germanor. Aquest any ho férem a Alaró el dia catorze d'Octubre a partir de les quatre i mitja de la tarde.

Com sempre començarem amb missa solemne i després entrega d'insígnies als donants que ja han superat les deu donacions i en especial a aquells que ja han obert les seves venes més de vint-i-cinc vegades, lectura de les dades de la comarca des de la darrera trobada a Sencelles i festa a la Plaça amb torrada, vi i ensaimades per a tothom.

Pel que fa a Santa Maria l'activitat de l'any 1990 ha estat aquesta:

Havien superat les deu donacions el dia 31 de Desembre de 1989:

Carme Rodríguez Gómez

Manuel Pérez Redondo

Matilde Pina Machuca

Maria Torrens Pizà

i ja ha fet més de vint-i-cinc donacions na MAGDALENA PIZÀ PONS.

En total a Santa Maria, hi ha cent cinquanta donants i la Unitat Mòvil ens ha visitat tres vegades amb aquests resultats:

DATA	NOMBRE DONANTS	DONANTS NOUS	LT. EXTRETS
18-1-90	35	1	16,300
4-5-90	38	1	17,500
19-9-90	44	3	19,600

En total s'han extrets 53,4 litres.

La propera visita de la Unitat Mòvil serà el dia catorze de Gener de 1991. Vos esper a tots i vos deman que intenteu dur un donant nou cada un, per així entre tots fer possible que mai no falti una gota de sang.

Per acabar comunicar-vos que la Germandad ha obtingut el MASTER DE POPULARITAT DE 1990, en l'apartat d'associacions altruistes sense fins lucratiu, concedit per MASTER BONO INTER ASSOCIATION S.A.

Molts d'anys a tots.

LA COL·LABORADORA

Sa Perxa

tota casta d'embotits,
formatges i patés
pollastres i conills a l'ast

Tel. 62 11 17

LA VALL DE COANEGRA O LA VALL PROHIBIDA

Com tots sabem els santamariers sempre han tingut unes muntanyes, totes agrupades en el mateix lloc, llevat del puig de Son Seguí. Aquestes muntanyes situades a la part de mes-tral, arriben a l'elevació màxima de 666 metres al puig d'Aymeric, on ja la partió Es Cabàs, Sa Comuna i Son Oliver, on confronten els termes de Bunyola i de Santa Maria. A l'altre part hi ha Sa Boal, Son Guitart i la partió del nostre poble amb el terme d'Alaró.

Tots sabem amb certesa que Santa Maria té un parell de mils de quarterades de bosc i pinar. Fins a la part del Feu hi ha una vegetació immensa, amb paratges meravellosos. I a les altituds unes vistes esplèndides, on es senten cantar tota casta d'ocells. Degut a la gran vegetació que hi ha podríem afirmar que es un pulmó d'oxigen. Hi ha llocs de difícil pas, per la llenya de les arboceres i demes.

Però per nosaltres els santamariers la vall de Coanegra es un paradís.

Tots sabem que aquesta vall no es pot urbanitzar, que es un espai natural on els nostres avantpassats quasi hi consumiren la seva vida, fent feixines, carbó o calç. I ningú mai hi havia posat un emperò per anar-hi a passejar.

Dins aquesta vall hi tenim la síquia, paisatges, el torrent, i tota la Vall tenen el mateix nom.

Una de les primeres possessions que trobam es Son Berenguer, ben tancada tota la finca i voreres de «refilla». Igualment passa a Son Gulla, que un suec comprà, va tancar tota la finca, no pensà gens amb la gent del poble, no hi vol ningú. Però per foter-ho més tot, entaferrà una pista de tennis devora el torrent. Més amunt hi ha Son Oliver, amb unes barreres abans d'arribar-hi tancades amb una cadena, així mateix es ver que han deixat una barrereta per passar a peu -a

Son Pou el mateix-. Però això és un camí, concretament el «Camí de cavalleria que va a Orient, a Lluc i a Sóller». Tenint en compte que es un camí al qual no poden aturar el pas, podem dir que és un camí public, essent públic el que hi passi no té perquè haver de tancar i obrir barreretes, ja que senzillament si es públic no n'hi pot haver.

Com tots sabem, enguany una senyora comprà Son Oliver, i feu tancar de «refilla» a cada part del camí, fins i tot hi ha guàrdies de seguretat, que no en deixen passar a cap i que si algú hi passa fan mil preguntes per saber on va. Nosaltres no som delinqüents perquè ens possin guàrdies dins el que són i sentim com les nostres muntanyes, la nostre Vall de Coanegra. Perquè realment els qui de bon de veres estimen aquests paratges són els santamariers que sempre hi havien anat lliurement durant anys i més anys. I ara, de cop en sec, sense pensar amb nosaltres -tots en general- ens veim com a privats d'anar-hi, i és una llàstima que un nom tant guapo com es el de Vall de Coanegra, el poble li hagi de dir Vall Prohibida. No ens hi volen, ni tampoc ens han necessitat en res i per res, sinó tot el contrari, si hi anam no feim més que nosa. Però això no vol dir que qualche dia no ens hagin de menester de bon de veres i tampoc ens trobaran. Qui tot sol s'ho menja tot sol s'ofega.

Llorenç Ribes

**CERC AL.LOTA PER GUARDAR UN
INFANT ELS MATINS A FORAVILA.**

Tel. 14 00 71

FONER

**MINYÓ
INFANT
ESPORT**

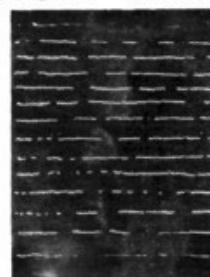
Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

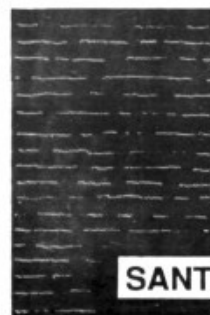
SANTA MARIA DEL CAMÍ

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

SA SINI SA SINI

Cafe'

SANTA MARIA

CASA DE LA VILA

POLIESPORTIU

En aquests darrers temps s'han iniciat i avançat molt les gestions per part de l'Ajuntament de cara a aconseguir un poliesportiu per al poble. Aquest poliesportiu estarà situat a uns terrenys aferrats al Camp d'Esports, qualificats com a zona esportiva a les Normes Subsidiàries.

El plenari de dia 29 d'octubre va decidir per unanimitat tot una sèrie d'acords referents al Pla d'Extensió de l'Educació Física als Centres Docents no Universitaris, promogut per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, i el Ministeri d'Educació i Ciència; i al qual s'acull la iniciativa de construir el poliesportiu. Aquests acords varen ésser:

-Sol·licitar el canvi de mòdul previst, de tal manera que el poliesportiu sigui adequat per a realitzar-hi competicions oficials

-Compromís d'aportar 18.409.000 pessetes, per tal que l'aportació municipal permeti arribar als quasi 61 milions que costarà realitzar el projecte d'acord amb el nou mòdul sol·licitat

-Sol·licitar el canvi d'ubicació a terrenys conlindants amb el camp d'esports, per considerar-ho més adequat, i evitar destruir la pista de bàsquet sobre la qual estava previst construir el mòdul inicialment.

-Aprovar un contracte de compra dels terrenys en qüestió, que sumen 946 m², sempre condicionat al fet que la Conselleria i el Ministeri aprovin el canvi d'ubicació del projecte. El preu dels terrenys és de 4.975.960 pessetes.

RESIDENCIA PER A LA TERCERA EDAT

Si no hi ha res de nou, aviat començaran les obres, ja que l'Ajuntament, a la sessió plenària de dia 22 de novembre va aprovar l'adjudicació de les obres de la primera fase a l'Empresa Construccions Santa Maria, que va ser l'única que va presentar plica dins el termini legal (hi va haver una segona empresa que la presentà massa tard). L'import de les obres es de prop de 31 milions.

LES CASES DELS MESTRES

A aquest és un tema que arrossega de molt de temps enrera. Ja en parlàvem al número 4 de la nostra revista, fa quasi nou anys (!). La qüestió és que a aquestes cases, situades al carrer de Jaume I i dependents del ministeri d'Educació, no hi viu cap mestre, i es troben en no gaire bon estat. L'Ajuntament considera que se'n podria fer un ús més profitós per al poble, o per això ha sol·licitat la desafectació d'aquestes cases al Ministeri d'Educació. Si la gestió obté èxit desitjat, el poble de Santa Maria guanyarà un espai que avui en dia, amb la quantitat d'activitats socials i culturals existents o previstes, comença a ésser més que necessari. Actualment, de les quatre cases, a dues s'hi guarden xismes municipals, i les altres dues les tenen dos mestres, però no hi resideixen.

CULTURA I SALUT

S'han aprovat dos convenis per part de l'Ajuntament que afecten els temes de l'educació i la salut. Un és amb l'Obra Cultural Balear, per a la realització del curs de català per a adults, que va començar dia 26 de novembre. L'altre amb el Consell Insular, per a la promoció de la salut, i preveu la realització d'un cicle de xerrades, així com un programa de salut dental a les escoles.

JA NAVEGAM

ES VAIXELL

Ctra. Palma Sta. Maria Km. 13'500 - Tel. 620811 - MARRATXI - Mallorca

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

els desitja
en aquestes properes festes
de NADAL i CAP d'ANY,

MOLTS D'ANYS

i els recorda que els segueix oferint
totes les novetats en llanes i fils.
I ara, gran sortit de merceria.

★★☎ tenim nou teléfon: 140131★★

TRES-CENTS DIES CONTRA RELLOTGE PER A MATEU MORRO

De menut en Mateu Morro s'entusiasmava amb les historietes de «El Capitán Trueno». Conten que era un nin tranquil que s'entretenia amb qualsevol cosa, especialment amb els «tebeos» i sobretot amb aquells que narraven històries de valents guerrers que salvaven la gent més desprotegida i necessitada.

Quan va ser més grandet va comprendre que el que de veres li interessava no eren les historietes dels tebeos sino la història de debò, i més concretament la història del seu poble. Per això va acabar una carrera universitària i es va convertir en professor d'Història i de Llengua Catalana, però sense deixar de ser mai un enamorat de les bones causes, siguin causes perdudes o no. Això explica que, essent home d'una certa timidesa, tanmateix és d'allò més decidit quan es tracta de defensar allò que ell

tota la inspiració de l'heroi del còmic si vol treure endavant aquests tres-cents dies de bellia.

-Devers els 14 o 15 anys vaig començar a llegir i a pensar. La lectura va suposar per a mi un estímul insubstituïble, perquè 40 anys de règim autoritari no permetien segons què. Jo era un jove que anava a escola i feia una vida completament normal d'estudiant, però els llibres tenien la facultat de posar-me en contacte amb coses que anaven molt més enllà de la realitat quotidiana, era una manera d'aprendre a conèixer el món que hi havia més enllà de la família, els amics i l'escola. Aquelles lectures varen fer créixer en mi unes inquietuts que de fet he conservat fins ara amb poques modificacions. Potser una de les coses que me va impressionar més als quinze anys va ser descobrir que l'idioma que jo parlava cada dia amb tota naturalitat també es podia escriure amb tota naturalitat, encara que a l'escola no el mos ensenyassin. Això em va provocar una certa fascinació per la meua pròpia llengua, que jo llegia de tot d'una sense entendre la meitat de les paraules perquè no hi estava acostumat fins que la vaig aprendre una mica. Després, quan ja l'escrivia, alguns em tractaven d'extravagant en aquella època, perquè la gent no concebia que s'usàs un altra idioma que no fos el castellà. D'altra banda, el contingut de les meves lectures també em va convèncer de que el món podia millorar-se. Tot

plegat va ser una maduració nascuda d'un procés intel·lectual més que no personal. No hi va haver mai ningú que «em menjàs el coco», al contrari, les meves idees s'anaven conformant -en

Un dia vaig asseure'm dues hores davant un televisor i vaig comprendre que jo estava fora d'una part important de la realitat

un primer moment- dins un gairebé total aïllament, de tal manera que podríem dir que jo ja era un incipient nacionalista i progressista sense haver parlat mai directament amb cap persona que es declaràs partidària de les mateixes propostes; i tot i que jo sabia que efectivament a Mallorca ja hi havia gent que pensava per l'estil que jo, la veritat és que personalment no en coneixia cap, cosa bastant lògica d'altra banda, perquè jo era molt jove aleshores.

-Però ben segur que aquest aïllament de què parles no durà gaire...

-Estudiant el C.O.U. a l'institut Ramon Llull vaig entrar en contacte amb gent interessada en la nostra literatura, en la nova cançó, etc... Després vaig participar molt intensament en el Club Endavant a Santa Maria... Encara

De petit m'agradaven molt les historietes de «El Capitán Trueno»

creu que és necessari defensar. Possiblement allò que li agradaria de debò seria dedicar-se a la vida contemplativa (això ens agradaria a molts), però dins ell hi ha una veueta que l'anima constantment a imitar el Capitán Trueno. No pot evitar-ho. I és ben segur que necessitarà

Tallers d'Automòbils

Martín Cañellas Ferrando

REPARACIÓ DE AUTOMÒBILS EN GENERAL
—ESPECIALITAT EN RENAULT—

TALLER
AUTORIZAT

**VENDA
D'AUTOMÒBILS**

Bernat Sta. Eugènia, 71
(Ctra. d'Inca)

Tel. 62 06 74 SANTA MARIA DEL CAMÍ

**SA
GERRERIA**
CERÀMICA SERRA

*Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71*

El meu pseudònim a l'època de la clandestinitat era «Miquel»

me'n record que el primer recital al qual vaig assistir era d'en Raimon i hi vaig anar amb en Vicari Pere Fiol i en Gori Negre. Era estimulant comprovar que hi havia més gent que participava d'uns gustos i unes aficions que no eren habituals i que xocaven una mica, com era fer excursions, llegir en català i escoltar la música dels nostres cantautors. En un principi no ens preocupava tant l'aspecte polític fins que vàrem veure que el sistema polític que imperava aleshores s'oposava i no admetia allò que ens agradava a nosaltres: hi havia una censura que tallava les lletres de les cançons, que prohibia la publicació de llibres... De manera que ben aviat vaig interessar-me per la política com una manera de lluitar contra un poder que no deixava expressar-nos, però sense pertànyer de tot d'una a cap partit polític. Això va ser l'any 72 o 73. El meu primer contacte amb una organització clandestina va ser amb els anomenats «Comitès de curs», una espècie de sindicat d'estudiants.

-Hi ha una certa llegenda sobre les teves activitats en la clandestinitat durant la transició...

-No va ser res de l'altra món. Jo havia llegit coses sobre l'estalinisme i no simpatitzava amb el P.C., de manera

que vaig entrar a l'O.E.C.. Vaig iniciar aleshores una tasca molt absorbent. Jo no tenia ni vint anys i no havia anat mai en avió i de cop i volta tot lo dia havia de viatjar a Madrid, Barcelona, València, Menorca per assistir a reunions clandestines... Jo no tenia experiència de res i anava despistadíssim. Per ventura em deien que tal dia a tal hora havia de ser a tal carrer de Madrid, em presentava allà i quatre obrers que jo no coneixia de res m'explicaven coses que jo difícilment, per la meua edat i circumstància, podia entendre. Cada vespre pujava de Palma a Santa Maria fent auto-stop després de les reunions i arri-

Cada persona té una obligació moral de lluitar per allò que li sembla just

bava a les dotze o la una a ca-nostre. Vivíem dins noltros, en permanent discussió, en permanent reunió. Va arribar un moment en que vaig perdre contacte amb la meua vida personal. Fins que un dia per casualitat vaig asseure'm davant un televisor un parell d'hores i vaig comprendre que estava completament fora d'una part important de la realitat.

-Perdona que sigui una mica morbós: no vares tenir cap topada amb la policia? Pallisses, tortures, persecucions, etc...?

-No, no, res d'això. Un dia sortírem a fer una volta amb cotxe pel poble amb el meu germà. Jo menava sense carnet i la Guàrdia Civil ens va aturar i ens dugueren al quarter. Per casualitat vaig poder llegir la meua fitxa policial i a l'apartat «Tendencias polítiques» posava

Passar de la política no significa anar amb la «modernitat» sinó tot lo contrari

«Se le desconocen». Un altra anècdota divertida va ser quan els del Club Endavant vàrem organitzar una exposició de retalls de premsa i revistes de quadres de Picasso a l'edifici de les Granges de la Plaça Nova. Un dels retalls exposats representava el famós quadre de Picasso «Les senyoretes d'Avignó», i com que aquestes senyoretes van una mica lleugeres de roba el batle va decidir de censurar-les i nosaltres en protesta desmontàrem tota l'exposició. Per cert, que hi havíem posat un cartell que deia: «Picasso, comunista però millonari». Aquestes varen ser les topades més fortes que vaig tenir amb el poder establert.

-Usaves pseudònim en la clandestinitat?

-Sí. Tots n'usàvem, per motius de seguretat. Durant molts d'anys no vaig sebre el nom vertader de molts d'amics meus que també eren activistes. Fins i

La democràcia és el millor sistema possible

tot ara, quan parl amb algun d'ells a vegades encara em surt el seu nom «fals» que feia servir en aquella època. A mi em deien «Miquel». Qualque temporada en vaig fer servir d'altres però no tenguem èxit: els meus companys em coneixien per «Miquel».

-Quines batalletes! Devia ser ben bonic... Com anares a parar al P.S.M.?

-Devers l'any 77. S'acostaven les primeres eleccions democràtiques i jo sempre havia donat prioritat a la lluita pel propi país, el seu idioma i la seva cultura, de manera vaig pensar que el partit que defensava clarament aquestes coses era sens dubte el P.S.M. i que per tant havia de ser el meu partit. No vaig afiliar-me perquè estava a punt d'anar-me'n a fer la mili a Jerez de la Frontera, però en tornar de fer el servici, l'any 78, m'hi vaig apuntar al mateix temps que acabava la carrera. Després l'any 79 vaig presentar-me a les primeres eleccions municipals democràtiques a Santa Maria amb la Candidatura Independent del Poble i vaig sortir regidor juntament amb en Llorenç Sans.

-Podríem dir que tens una gran vocació política...

-No crec que sigui exactament una vocació... No m'interessa la política en sentit estricte, sinó que faig política seguint la meua consciència. Cada persona té una obligació moral de lluitar per allò que li sembla just. La meua ètica personal em duu a participar en el millorament del meu entorn més immediat que és Sta. Maria i Mallorca. Si no ho fes així no tendria la consciència tranquil·la. Es

per això que vull fer una defensa de l'activitat política, perquè tota aquesta propaganda que la vol desprestigiar està feta amb la intenció de fomentar el descompromís de la gent. Es vol fer veure que vas amb la «modernitat» si passes de la política quan en realitat aquestes actituds són ben antiquades, hereves del franquisme. Són precisament els qui comanden els qui volen que la gent passi de política, perquè d'aquesta manera tenen les mans més lliures per fer el que volen. Això s'ha de denunciar. El poble ha de participar de l'activitat política perquè si no els polítics no serveixen com toca les necessitats de la gent. La democràcia ens dona aquesta oportunitat, per això crec que la democràcia és el millor sistema polític possible. Tornant a la meua experiència personal, he de dir de l'any 77 al 85 m'hi vaig dedicar ben poc a la política, perquè donava moltes hores de classe d'Història i de Català i estava molt cansat i no tenia temps de res. En canvi la història sí que és per a mi una vocació. Fa anys que

Som un optimista de la vida, però una mica vago

estic fent feina en la recopilació de dades sobre la guerra civil a Mallorca i esper que qualque dia tindrè temps per dedicar a la redacció d'un llibre seriós sobre el tema. També tenc una cita pendent amb la literatura, he escrit alguns poemes i m'agradaria escriure una novel·la històrica. Com veus, projectes en tenc, però per ara no tenc temps per dur-los a terme.

-Has dit que vares estar vuit anys un poc al marge de la política, però el 5 tornares a la càrrega. Què va passar?

-Jo era militant de base del P.S.M. i l'any 85 es desencadenà una crisi dins el partit. Aleshores em vaig sentir impulsat a intervenir i gairebé sense adonar-me compte vagi sortir elegit Secretari General, càrrec que he mantingut fins ara, tot i que no sé si seguiré després del Congrés que està a punt de celebrar-se. Si deix el càrrec, arribarà el moment d'iniciar una nova etapa.

-A on t'agradaria arribar en política?

-Enlloc. No tenc la més petita ambició personal en política, si fos ambició no m'hauria apuntat al P.S.M.

-Psicoanalitza't una mica. Com s'ex-

plica que una persona amb certa vocació intimista com tu dugui una vida pública tan intensa?

-Jo som un optimista de la vida. Sempre he tengut una gran il·lusió per les coses i això em motiva molt a moure'm. Som una persona que no s'avorreix mai, tot m'interessa. D'altra banda, tenc una gran fe en la persona humana. No és que sigui un idealista dels que no toquen de peus enterra, però de cap manera som un escèptic, crec amb moltes coses i tenc ganes de fer moltes coses... El problema és que som una mica vago, ho he de reconèixer.

-Com et sents en el teu paper de batle?

-Content i satisfet perquè representa una oportunitat de millorar coses del poble, maldament no tenguem gaire temps. Es cert que un Ajuntament com el de Sta Maria té molts de problemes, però no hem d'exagerar, tots tenen solució encara que per ventura no sigui immediata. Per resoldre els problemes ajuda molt el diàleg, del diàleg en poden sortir grans coses. Jo sempre he estat una persona conciliadora, crec que sempre és millor cercar i aprofitar les coses que ens uneixen que no posar-se a discutir de manera tancada per les coses on hi ha un desacord. Estic content perquè veig que Sta Maria té un gran futur, però és necessari que entre tots fassem un projecte de com volem que sigui el nostre poble els propers anys. No és tracta només que donar aigua i assegurar el servei de recollida de fems, sinó que hem de dissenyar el model de poble que volem, donar al nostre poble una personalitat pròpia, dotar-lo d'uns determinats valors de tal manera que poguem disfrutar el més possible de viure aquí, assegurar un desenvolupament econòmic important al mateix temps que es respecta la imatge de la nostra vila, etc...

Això sí que em sap greu de que no tenguem temps d'intentar-ho en els pocs mesos de gestió que mos queden.

-Però encara no sabem el resultat de les properes eleccions...

-Ni em preocupa, ara mateix. Ja me preocuparà quan n'arribi l'hora.

Si tengués ambicions polítiques personals no m'hauria ficat al P.S.M.

No som un idealista dels qui no toquen de peus en terra, però tampoc som un escèptic: crec en moltes coses

-Qui guanyarà?

-Es impossible sebre-ho. Tradicionalment a Santa Maria hi ha una forta tendència a votar la dreta estatal que surt més als «Telediarios», com abans la UCD i després el PP., com si això fos la garantia d'una certa estabilitat. Però amb el nou equip que governa ara l'Ajuntament s'ha demostrat que un canvi no significa un desordre, que no suposa cap trauma el fet de que la dreta conservadora ja no governi l'Ajuntament. En aquest sentit em sembla que l'experiència d'un govern progressista al nostre Ajuntament ha suposat un balon d'oxigen i és positiu per al poble.

Sempre he estat una persona, de natural, conciliadora

-En què ha canviat l'Ajuntament d'ençà que hi sou vosaltres?

-Personalment en els anys que he estat a l'oposició he estat molt crític amb la gestió del P.P., salvant sempre l'honestetat de les persones, sobretot per la falta d'idees. No és que amb l'antiga majoria del P.P. l'Ajuntament funcionàs malament, és que no funcionava o funcionava molt poc... lo mínim per anar tirant. Des d'un Ajuntament es poden fer moltes més coses: és això lo que volem demostrar. S'han d'aprofitar més les possibilitats de l'Ajuntament. Ells en set anys de governar no ho feren. No sé si noltros ho prodrem fer en nou mesos, però ho intetam. I una cosa que vull deixar ben clara: potser hi ha la tendència a personalitzar en el batle els èxits o els fracassos de l'Ajun-

No és que amb el P.P. l'Ajuntament funcionàs malament, és que no funcionava, o funcionava molt poc

tament, però en el nostre cas no pot ésser així de cap manera, perquè l'equip de govern està format per un bloc de quatre forces polítiques i tots som responsables a parts iguals dels bons o mals resultats. En aquest sentit he de dir que des del meu punt de vista els tres regidors que no són del P.S.M. duen a terme una tasca intensa i positiva dins les seves àrees de gestió. No val això d'atribuir tots els mèrits o tots el fracassos al batle o al parit del batle.

-Has notat algun canvi en la manera de tractar-te a gent d'ençà que ets el batle?

-Bé... hi ha gent que em tracta de don Mateu, cosa que francament em desconcerta una mica. Jo crec que encara hi ha molta gent que no ha assimilat el que és un funcionament democràtic i veuen el batle només com una persona investida d'una autoritat i no com un servidor del poble. Però molta gent encara vol el batle així, i sinó li perden es concepte.

-Tens la temptació o la intenció de retirar-te algun dia a la vida contemplativa?

-La cosa que més valor és estar bé amb mi mateix, la pau espiritual. Qui està enmig, com jo, sempre rep d'una banda o de l'altra, i això sempre suposa

una dificultat. Però fent el que estic fent estic bé amb mi mateix perquè vaig fent feina per mentre conservi la il·lusió per lligar-me i ajudar no als més poderosos sinó als més necessitats de la societat serà impossible que em dediqui a la vida contemplativa, a no ser qualque estona. M'agrada llegir, som un devorador de paper. M'agrada fer excursions i conèixer el meu país, som un gran caminador. M'agrada sobretot la Història perquè conèixer el passat ajuda a entendre el present... I encara el que més m'agrada és aprendre, aprendre coses és fascinant, encara que pel meu ofici de professor em dediqui sobretot a ensenyar. Però la vida contemplativa, com tu

S'ha vist que no suposa cap trauma el fet de que la dreta conservadora ja no governi la Casa de la Vila

dius, encaixa difícilment en la meua manera d'entendre la vida.

Text: Joan Serra Mercadal
Fotots: Rafel Pizà Ordines

A N'ES NOSTROS AVANTPASSATS

Quan vivim tots junts, aquí,
mos sembla això tant normal,
que sempre ha de ser igual
i que mai em de morir.

Però sa mort no perdona.
Segueix puntual es seu camí,
perque qui neix, neix per morir,
tant animal com persona.

En faltar-nos sa presència
d'un familiar estimat,
sembla que també se'n ha anat
part de sa nostra existència.

O d'un amic benefactor
que molts de favors d'ell rebíem,
i com és clar, li teníem,
una gran estimació.

Eren sa nostra companyia;
sa nostra ajuda o timó
pero acabaren de ser-ho
quan mos deixaren, un dia.

Sensació de soledat
és lo que mos sol donar,
quan un ser del món se'n va,
a n'es que aquí hem quedat.

A ells me vull referir,
amb un record emocionat;
comparant es seu estat
amb so des que encara som aquí.

Voltros ja mos heu deixats
i teniu s'eterna pau.
En silenci descansau,
benvolguts avantpassats.

Sa vostra pau no es alterada
per ses vanitats d'aquest món,
perque tantes i tantes són,
que n'hi ha una tractalada.

Sou sa pura conformitat.
Admeteu lo que es presenta,
tant si es bon temps com tempesta
amb estoica passivitat.

Voltros vos alliberau

de costipats i malalties,
de falsedats i hipocresies
que alterin sa vostra pau.

Igualment no heu d'aguantar
xafarderes ni xafarders,
que de cada dia ni ha més
amb sos que encara porem xerrar.

Res d'aquest món vos atreu
ni cap idea vos fascina,
ni tant sols si sa benzina
cada instant puja de preu.

A voltros tot vos és igual.
A res prestau atenció.
No pagau contribució,
ni sa Seguritat Social;
ni multes de municipal
ni vos diu res cap cobrador.

Declaracions de renda,
voltros tampoc en feis cap
i crec que molt de greu les sap,
en es cobradors d'Hisenda.

Voltros mai vos discutíu
per sa ditxosa comandera;
s'harmonia sempre impera
perquè s'acord sempre el teniu.

També passau de béns i mals;
de veritats i mentides,
o promeses incumplides
de campanyes electorals.

Això, voltros no ho teniu,
ni sabeu si ocorreix,
però aquí, sí que existeix,
perque es propi del que viu.

Jo no sé qué pagaria,
i això es ben sa veritat,
tenir aqueixa tranquil·litat,
sense fer-vos companyia.

Com que s'imaginació
no té fermalls ni barreres,
ni horitzonts ni fronteres
quan se té ús de raó,
ara m'ha fet il·lusió

amb aquestes gloses darreres,
obrir es pot de ses quimeres
d'un aprenent de glosador.

He pensat qualche vegada,
si poria fugir del món
i esser com es morts són,
durant una temporada.

Per llavors porer tornar
i veure si es realitat,
que es té sa felicitat
quan d'aquest món un se'n va.

Però tal cosa es somiar.
Això encara és un secret.
Aposta no es ven cap tiquet
per porer anar i tornar.

Ànimes que es cos ja heu deixat.
Per l'infinit supòs que estau
i en ell volau i volau
en completa llibertat.

Un gest bell trop que seria
que vos poguéssim demanar,
que mos donàsseu una mà,
si mos feia falta un dia.

Si ara voltros m'ho perdonau,
és aquesta una quimera,
o una utopia molt sincera;
Si més aprop del cel estau,
¿perquè un dia no hi arribau
a conversar amb St. Pere?
i que vos digui una manera
de poder viure tots en pau.

Si és sa forma vertadera,
enviaula-mos ben aviat,
perque aquí, s'Humanitat,
fa molt de temps que l'espera.

No vos vull dir més disbarats
que alterin sa vostra pau.
En silenci, descansau.
Benvolguts avantpassats.

Tomeu Grau
Novembre de 1990

ANTÒNIA MORRO ROCA, EL RECORD DE LA BOTIGA DE S'ESCOLETA

N'Antònia Morro és una persona que sempre quedarà associada a la botiga de s'Escoleta, que regentà durant uns vint anys amb la companyia i ajut de la seva cosina Catalina.

N'Antònia encara viu el record de la botiga del taulell alt de pedra, dels prestatges amuntegats d'empotats, dels canastros de verdures i fruites de la vila, de la vidriereta sobre el taulell.

Neix el 1916, i alguns anys després el seu pare Josep decideix emigrar cap a Cuba. En els anys vint encara hi ha molts de santamariers que van cap a les Amèriques a provar de fer fortuna en el millor dels casos, o intentar fer alguns negocis. El seu pare va romandre uns cinc anys a Cuba comerciant i després retornà a la vila amb moltes històries per contar a les filles de les terres llunyanes alhora de reprendre el seu negoci de comerciant en relació a la muntanya. El seu pare es dedicava a comerciar carbó, calç, feixines i llenyes de coanegra. Ell tenia gent llogada a sitges, forns de calç i llenyaters a la vall. Comercia els productes a l'engròs o els venia al detall al domicili familiar. Eren els anys en què la muntanya de Coanegra era un anar i venir de gent, plena de sitges i alguns forns de calç. Hom es dedicava a l'explotació forestal dels seus boscos, no hi havia els avenços tecnològics, i el carbó, la calç i la llenya eren productes bàsics i necessaris. Antònia ens comenta que una de les afecions del seu pare eren els galls de brega, en tenia uns

dotze que ella havia de cuidar de que no els faltàs aigua. Als anys vint i trenta hi havia una autèntica afeció al poble pels galls de brega, cada diumenge hi havia brega a algun poble. Ella se'n recorda d'una brega de galls que s'organitzà al corral del cafè Can Carol que la impressionà molt, hi havia una gentada, es feien apostes i aquells galls tan enfurits i engrescats en una lluita violenta... Aquell cop la sort acompanyà ferm al seu pare, que fou campió.

Antònia anà a Ca Ses Monges a costura. Allà aprengué les nocions bàsiques de l'escriptura, la lectura i el càlcul. Feien randes, resaven i els explicaven la història sagrada. Confessa que no li agradava gaire la costura, pensava més en el trui de gent de ca seva i en el despatxar el carbó, la calç o les feixines. Ja des de petita li agradava moltíssim el despatxar i la relació amb la gent. Als deu anys ja deixa definitivament l'escola per ajudar a casa, si bé passats els anys anà a escola els vespres amb un senyor amic de la família.

Als deu anys començà a guardar una nina petita d'un tio seu que era el propietari de Can Carol, i al mateix temps ajudava al local, feia encàrrecs. Passats els anys s'encarregarà del cafè la seva germana i el seu marit Rafel Dolç, qui hi instal·là un forn de pa —que encara hi és, condemnat— i ella ajudava a dur el cafè, en el despatx, etc. Ens trobam als finals dels anys vint i els inicis del

Foto familiar quan tenia uns cinc anys, d'esquerra a dreta, Bel, la seva mare, Antònia i Francisca.

CAIXA DE PENSIONS

"laCaixa"

trenta, Can Carol és un autèntic centre al poble, un hostel amb força activitat —habitacions, dinars, etc.— amb un forn, i un saló en el qual molt sovint s'hi fan balls amb orquestres o també comèdies per afeccionats locals al teatre a un petit esce-

nari que hi ha. El saló estava ubicat al primer pis de Can Carol. Durant la república és llogat a l'agrupació local del PSOE. Durant tots aquests anys i els de la guerra i la dura postguerra ella ajudava a regentar el comerç, hi ha uns anys en que no es fan

activitats al saló, però després es reinicien els balls.

Al mateix temps que ajudava al cafè, també ajudava a l'hort del xalet —a la carretera, en la recolecció de l'hortalissa que allà es feia. Passen els anys i poc a poc

començà a vendre a ca seva l'hortalissa als veïnats i coneguts. Ja a la dècada dels seixanta, na Bàrbara, una germana seva que té una botiga a Palma l'animava a què aprofitant que ja venia hortalissa muntàs una tenda de queviures. I és així que acon-

Reproducció de la Cartera d'Identitat de l'Emigrante del seu pare Josep, en aquells anys molts de santamariers partien cap a les Amèriques —sobretot a la Havana— a fer fortuna.

Als deu anys al camp de batalla de Son Carrió, durant la guerra civil, Antònia Morro i Antònia Mas.

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

Al 1933 després d'un partit de futbol del Santa Maria al Camp de Terrades, d'esquerra a dreta; el porter de l'equip, Antònia, la filla d'un sergent que vivia al carrer nou, Catalina Mas, Rafel de Son Sureda i el metge Roque.

segueix un bon taulell de segona mà i folrat a dalt de pedra, posa prestatges i armaris, i en poc temps ja tenia una botiga en tota. I durant molts de dies feia coques salades i dolces, o també panades, cocarrois o rubiols, la qual cosa era ben agraïda pels veïnats.

Durant vint anys ha estat al servei comercial en queviures dels veïnats d'aquella zona del poble, comptant amb l'ajut de la seva cosina Catalina. La botiga de s'Es-

coleta du a la imaginació la visió de les dues madones darrera el taulell, una amb la seva parsimònia i paciència i l'altre —Antònia— amb el seu caràcter alegre, servicial i amatent. Era una botiga amb caràcter, amb una atmosfera entranyable, amb un aparent desordre ordenat i amb un regust de botiga autèntica de poble. Antònia ens confessa que sempre passà molt de gust de despatxar, i és per això que quan li arribà l'edat de la jubilació, no es

resignà i continuà al capdavant de la botiga i rera el taulell despatxant, però un dia de mala sort va tenir una caiguda greu i decidí tancar-la. I els veïnats ho sentiren ferm, pel servei que perdien —i que per sort recobraren de mans d'altre gent— i sobretot per les persones que ho deixaven.

Antònia de sempre ha estat lligada al món del comerç i del despatx, des dels seus deu anys que despatxava carbó o calç a ca seva, pas-

sant pels anys a Can Carol i finalment per la botiga de s'Escoleta Ca Na Morro. Diu que encara té gèniet i forces i que encara li agrada feinejar si la seva salut li permet, perquè tot i que gaudeix d'una bona salut s'ha de cuidar ferm i ha d'anar un poc alerta. Antònia gaudeix encara d'aquest caràcter alegre i conversador, d'una bonhomia i un tracte de les persones senzill i amable.

Bernat Calafat i Vich

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

AL SEU SERVEI

Paborde Jaume, 13

UN PROBLEMA ECOLÒGIC: EL PREU DE LES AMETLLES

1. L'ametller és un arbre extès a l'illa de Mallorca; adaptat a les condicions físiques i climàtiques, però també ben integrat a l'explotació agrícola poc intensiva de terrenys marginals, on s'aprofita tant el bessó com la clovella i sobretot la fulla. La progressiva desaparició de l'ametller, com abans la figuera, redueix encara més la superfície d'arbrat, mancats, com estam, de boscos. Tanmateix la desaparició del conreu no comporta la regeneració de la vegetació prèvia, sinó la degeneració de la coberta vegetal.

2. De l'any 1974 al 1990 el preu de les ametlles ha canviat d'un any a l'altre. Els preus, cedits amablement per un meticulós comerciant d'un poble, són representatius d'aquell poble, però també del conjunt de Mallorca pel que fa al canvi relatiu d'any en any.¹

En pessetes de l'any els preus varien de les 29 de 1975 fins a les 145, el preu més alt, de 1986, primer any de la incorporació d'Espanya a la CEE. En aquests 17 anys es veu com els preus semblen tenir alçades continuades de 4 o 5 anys seguides d'una caiguda curta, un o dos anys, i altra vegada una remuntada. Fins que del 1986 ençà s'ha convertit en una caiguda continuada.

3. Fent els preus dels 17 anys a pessetes de 1974, l'amplitud de la variació va de les 33 de 1979 a les 9 pessetes de 1974 per kilo. És a dir, si les pessetes de 1990 valien com les de 1974, un preu de 55 ptes/kg d'enguany serien 9 pessetes de 1974. En aquesta sèrie de preus hi ha dues caigudes: l'any 1981 i 1986.

4. És comú referir-se a l'anyada d'ametlles americanes en haver de parlar dels preus d'ametlles. Segurament l'anyada d'ametlles americanes determina els excedents i les quantitats destinades a l'exportació.

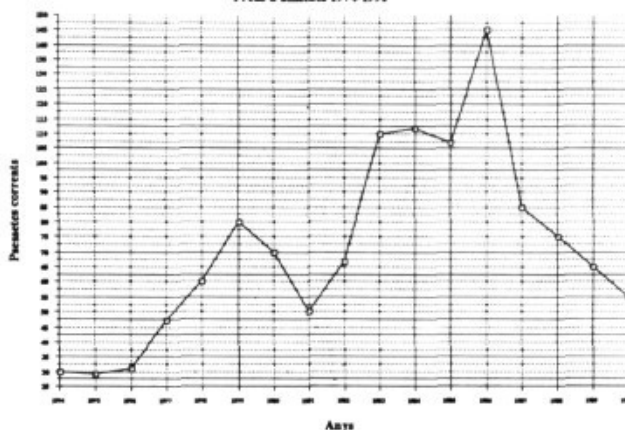
Els preus de l'ametlla americana importada depenen del preu de la moneda americana. Relacionant el dòlar amb el preu del bessó d'ametlla pareix que les dues variables segueixen el mateix moviment amb dos anys de diferència. Així la caiguda de preu del bessó de l'any 1981 seguia la caiguda de preu del dòlar de 1979; la caiguda del preu de les ametlles de 1987, a la caiguda del dòlar de 1985.

5. Conclusions:

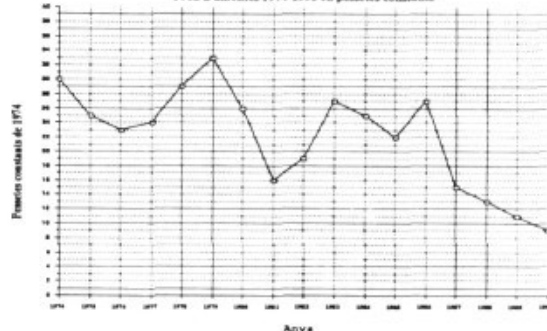
- El preu de l'ametlla s'enfonsa.
- La incorporació a la CEE no hi té res a veure.
- La influència del preu del dòlar és determinant, tant pel sentit del moviment com per la magnitud del preu.

— La recuperació dels preus, si no s'atura el *dumping* dels americans amb manifestacions ecologistes diumenges i festes de guardar, va per llarg.

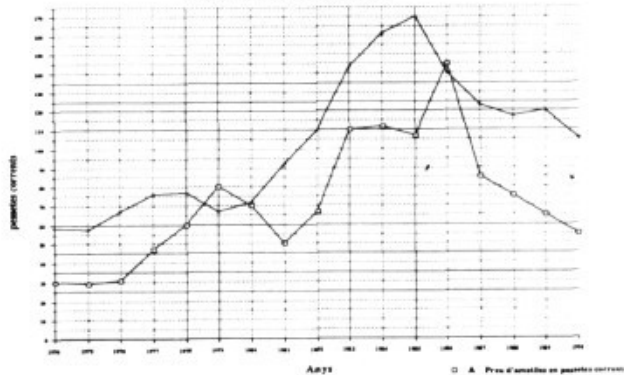
Preu d'ametlles 1974-1990

Preu d'ametlles 1974-1990 en pessetes constants

Preu d'ametlles i cotització del dòlar

Afegint:

- La collita d'ametlles a Califòrnia d'enguany s'estima en 280.000 tones de bessó.
- Els càlculs sobre la producció espanyola giren en torn de les 50.000 tones.
- La producció de la resta de països arribaria a 60.000 tones més.

Miquel Pastor
REPRODUÏT DE MEL I SUCRE
(Núm. 122, Agost 90) de Sant Joan

PERRUQUERIA

-Acondicionadors i fixadors

L'home i la dona sempre han donat una gran importància al cuidat del cabell, i han cercat, al llarg de la història, la forma de conservar-lo en el millor estat possible, encara que no sempre per raons estètiques.

Per això de la importància dels productes cosmètics per embellir el seu cabell.

Els **acondicionadors** són cosmètics que s'apliquen damunt el cabell després del rentat, quan encara està benyat. Els seus objectius fonamentals són:

- aconseguir suavitat
- reduir la carga electrostàtica

- facilitar el desenredat i pentinat

Alguns acondicionadors s'han d'aclarar passats uns minuts.

Components dels acondicionadors.

-Es coneixen moltes substàncies actives naturals i sintètiques que tenen aquest efecte acondicionador. Quasi totes elles pertanyen a:

1- Tensoactius.- Fixen selectivament el cabell, quedant retingudes quantitats majors quan millor és el grau de fragilitat. El cabell fixa el que necessita, llevant la resta amb el benyat després.

2-Proteïnes i derivats.- A la base cremosa també se li afegeix proteïnes i derivats proteics. Tenen l'inconvenient d'esser molt difícils de conservar, i són per reestructurar el cabell espenyat.

3-Lípida.- Tenen efecte emolient, lubricant, flexibilitat o abrillantador. D'aquesta forma el cabell queda a punt d'acceptar i mantenir qualsevol tipus de moldeat.

Fixadors.- Són productes per mantenir amb ordre el

cabell. Influeixen damunt la flexibilitat dels talls capilars, fixant-los i mantenent el pentinat en la forma desitjada.

Tipus de fixadors:

1-Laques capilars.- Produïxen fixador després del

pentinat, aplicades quan el cabell està sec.

2-Locions i gels plastificats.- Són solucions hidroalcohòliques de polimers amoniacs formadors de pel·lícules adaptades al mercat.

3-Locions tot ús.- Són adaptables sobretot a pentinats voluminosos.

4-Esumes amb aerosol.- S'empren, amb o sense benyar, són molt fàcils d'aplicar.

5-Locions fixadores amb coloració temporal.- Són locions que fixen el marcat, i a més donen color al cabell que s'elimina en el rentat.

Miquel Sastre
Perruquer

Serveis

J.G. Oliver

FONTANERIA - REPARACIÓ - INSTAL·LACIÓ:

- MATERIAL SANITARI: recanvis e instal·lació
- MATERIAL DE REGATGE - TUB POLIETILENO - TUBERIA PLÀSTIC: venda e instal·lació. 10% dte.
- MOBLES BANY - MIRALLS - GRIFERIA (Roca, Buades). 5% dte.
- CORTINES - ESTORES - MONERIES DECORACIÓ. 15 % dte.
- VENDA E INSTAL·LACIÓ DE MOTO-BOMBES i DEPURACIÓ
- PRODUCTES QUÍMICS.

ESTUFES. SUPRA. CA PINELLI. AUSTROFLAM:

- ESTUFES PER EMPOTRAR DINS XEMENEIES
- ESTUFES VISTES SENSE OBRA
- XEMENEIES D'OBRA
- ESTUFES PER A CALEFACCIÓ
- ESTUFES SEGUÍ. ESTUFES ECONÒMIQUES
- INSTAL·LACIÓ I NETEJA DE CALEFACCIÓ

A CONTINUACIÓ ELS INFORMAM DEL NOSTRE NOU PRODUCTE:

- PORTES BASCULANTS
- PORTES SECCIONALS
- AUTOMATISMES
- PORTES ENROTLLABLES
- TALLA FOCS
- BALLESTA, etc...

PRESSUPOST SENSE COMPROMÍS

Bernat de Santa Eugènia (Cra. Palma - Inca)
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. i Fax: 62 12 64

FOTO COMENTADA

En aquesta fotografia feta a Ca Ses Monges de Santa Maria devers l'any 1915, s'hi reconeixen, amb el perill de fer qualque confusió, les següents nines:

1ª fila de dalt, d'esquerra a dreta: Antònia Canals «Roma» amb un germà petit, Bàrbara «Pinet», Catalina Mate-males, Margalida de Son Berenguer, Maria Martí «Rossa», Margalida Mas, Magdalena Horrach de Can Mort, na Llacinta, Joana Aina Parets de Can Fatxa, Catalina Bover de Can Mig i Catalina Mates.

2ª fila: Margalida Roig, una Mates (amb foc), Catalina Creus de Ca S'Arrosser, Joana Aina Jaume de Can Rullan, Mercedes Alfaro (amb gorret) filla d'un capità, Emilio (germà de na Mercedes), Catalina Mas, Miquel Parets «Macetes» (amb bufanda), Rosa Parets «Macetes», una desconeguda i una altra Mates.

3ª fila: Maria Far «Cordet», desconeguda, Francisca Morro «David», Coloma de Can Pintat, Bàrbara Morro, Maria de Can Querol, una des Vinyet, desconeguda, ninet en braços d'una altra de Can Mates.

4ª fila: Catalina «Molinera», dues desconegudes, Catalina Creus «Barraca», Maria Quetgles, Maria de Can Tendre, dues

desconegudes, n'Antònia de Can Pitxon, una de Can Recolat, una Vinyes i una desconeguda.

5ª fila: Margalida Morro «Pinet», desconeguda, Margalida «Fila», Antònia Horrach de Can Mort, Catalina Horrach de Can Mort, Aina «Carriona», assegudes a davant quatre germanastres de Son Bieló, amb floquet na Coloma Sampol, una desconeguda, una «Rossa» i un al.lot.

Mare Nostrum

SEGUROS

ANTONI OLIVER
AGENT

C/. Jaume Ferrer, 5

Tel. 14 00 35

SANTA MARIA

ACTUALITAT DEL C.P. VILLA STA MARIA

Un any més tenim el «Villa» en competició. Si no recordam malament aquest club ja du cinc anys d'activitat. Enguany el mos trobam enquadrat al Grup B de la Tercera Categoria, un dels més forts, per cert, de la competició. Precisament la inesperada fortalesa dels rivals va provocar que el «Villa» anàs una mica de gairell a principi de temporada en quant a resultats. Això motivà que el President del Club, Josep Torreblanca, es posàs a cercar ben aviat una solució que finalment es va donar en forma de dos nous fitxatges, dos reforços de jugadors provinents d'equips de Primera Categoria, que ja estan donant un magnífic resultat, i si no ho creis basta veure la classificació on s'observa que el «Villa» ja ha abandonat la part més baixa de la taula i ara va situat en una còmoda posició. Aquests dos fitxatges són en Cristòbal Sedeño, provinent del C.P. Puente, i en Casimiro Arebola, provinent de Club Atlètic de Llangosta (Barcelona).

Esperam i desitjam que el «Villa» es vagi afiançant a mesura que avanci la tempo-

rada i que al final ocupi llocs d'honor. Seguidament vos oferim la fitxa tècnica del Club per a la present temporada.

President: Josep Torreblanca.

Vicepresident: Jaume Va-

llés.

Vicepresident 2on: Rafel Torres.

Vicepresident 3er: Josep Suau.

Secretari i Delegat Territorial: Gabriel Borràs.

Jugadors: Alfred Verdú, Gabriel Borràs, Josep Suau,

Rafel Torres Pineda, Sebastian Gelabert, Josep Torres, Rafel Potreto, Rafel Torres Rodríguez, Francesc Torres, Marc López, Francesc López, Valentí Vidal, Josep Torreblanca, Cristòfol Sedeño i Casimir Arebola.

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

Neteja de pous negres

Pastor

Tels. 62 04 49 - 62 08 47
Prolongación Mesquidas s/n. 2º - 1ª.

Santa Maria

UN POC DE LA HISTÒRIA DEL FUTBOL A SANTA MARIA, CONTADA PER GUILLEM MARTORELL

Mestre Guillem Martorell és un santamarié més que el deport en general del nostre poble té molt que agrair-li per la seva gran dedicació, sobretot com a preparador tècnic i físic. Ha treballat en diverses tasques del deport, se'l pot considerar un vertader teòric del deport. Ens comentava que quan veu un partit de futbol per la televisió, entre les seves mans té un paper i llapis per prendre nota de les jugades, amb la finalitat de poder-les després analitzar detingudament. Disposa d'una petita biblioteca del deport i varis títols que l'acrediten com a preparador físic.

-Mestre Guillem, on i quan véreu rodar el primer baló?

-La meua mare em contava que quan encara em duia en braços, fa aproximadament uns 65 anys, anàrem a presenciar un partit en el camp de can Peliva que estava a prop de l'estació de tren, i allà em donaren la primera balonada.

-Llavors el camp de can Peliva deu ser el més antic?

-Va ésser el primer on es disputaren partits de competició, no obstant tenc notícies que en va existir un altre anteriorment on els joves del poble practicaven aquest deport, se'l coneixia per Ses Alzines, es trobava a prop de les «Cireres». Crec que aquest fou el primer camp.

Després ja de nin el primer camp que record és el de Terrades on suaven la camiseta jugadors com Josep Estarelles, Joan Amengual, Perico Mercadal, Jaume Martorell i molts d'altres. L'equip s'anomenava Santamariense.

Aquella fou una època molt gloriosa pel futbol del nostre poble que la podríem emmarcar entre els anys 1928 i 1936, desfent-se tot per la guerra civil espanyola.

-Quan es va reorganitzar el futbol?

-Fou ja acabada la guerra, en 1941, que per cert ens prohibien vestir la camiseta de color vermell.

Durant aquesta nova època del futbol que durà fins 1944, fou quan em vaig iniciar jugant de porter segon, teníem a Diego del Constància com entrenador.

Des de 1944 fins 1950 hi va haver un nou parèntesi. Va

Guillem Martorell, en una fotografia de l'any 1947.

ésser amb la venguda del vicari D. Josep Betti quan el futbol va tornar a ressorgir i com escenari el camp de ca n'Andria. L'empenta de D. Josep durà fins 1955, després un altre punt i a part.

En el camp de Son Crespí a l'any 1967 s'aixeca de nou, per a tornar a caure en el 74.

I finalment en 1980 ja en el camp Municipal de Deports actual no hem tengut cap interrupció en el deport del futbol.

-Durant aquests anys qualque jugador ha tengut projecció nacional?

-Sí, tenim a Josep Riera que milità a les files de l'Atlètic Aviació (avui Atlètic de Madrid).

-Quina ha estat la vostra trajectòria en el deport?

-Com he dit abans porter segon en el camp de Terrades, també vaig jugar varis partits d'extrem esquerre, Entrenador amb l'equip aixecat per D. Josep Betti, el pati de Can Sanxo ens servia per entrenar de nit.

Posteriorment des de l'any 1954 fins el 71 em vaig dedicar a preparar en atletisme. Destacats atletes foren Sebastià Grau i Jaume Canyelles, amb en Jaime viatjàrem a la península per

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTS

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

Telèfon 46 52 11

PALMA DE MALLORCA

El Santa Maria fa uns vint-i-cinc anys. Item reconegut: Drets (d'esquerra a dreta): Salvador Colom de «Sa Basseta». Desconegut. Jaume o Pep Salom «Mafó». Andreu Bestard «des Cantó». Miquel de «Son Seguí». Desconegut. Asseguts (d'esquerra a dreta): Mateu Gelabert «Panseta». Guillem Bujosa. Desconegut. Llorenç Pol i Joan Ramon Caballero.

competir en diverses ocasions.

Vaig seguir amb el Club D. Santa Maria fins el '73 en períodes alternatius: entrenador Juvenils Atlètic Santa Maria temporada 73/74 i la del 75/76, la del 80/81 amb l'Atlètic Santa Maria i finalment la temporada 82/83 vaig entrenar el C.D. Santa Maria femení.

També he dirigit la gimnàstica del '74 al '86 en el Col·legi

Ramon Llull (Can Sanxo).

-Com veu els nostres deportistes actuals?

-Tenim molts d'equips i instal·lacions, però el seu futur ho veig un poc malament, l'ambient dels nostres dies no els facilita res per a dur una vida de vertader deportista.

A.O

I
SEGUIM
CREANT
MODA

BON
NADAL
I
PRÒSPER
1991

TARDOR / HIVERN 90-91

MIQUEL SASTRE

C/. Bisbe Perelló, 4

CICLISME

SEBASTIÀ RUBÍ, PROBABLE NOU «SPONSOR» DEL CLUB UNIÓ CICLISTA SANTA MARIA

El Club Ciclista Santa Maria, que any darrera any segueix dedicat intensament a la promoció i pràctica del ciclisme, està preparant amb força la propera temporada. Hi ha intencions de constituir un equip d'amateurs i de cadets. Això implica un cost elevat que el club no pot sostenir amb els seus propis recursos. Amb aquesta intenció s'han iniciat gestions per tal d'aconseguir nou patrocinadors.

Segons ha pogut saber Coanegra és molt probable que Sebastià Rubí sigui un dels nous «sponsors» del Club Unió ciclista. Sebastià Rubí és un dels empresaris més actius i dinàmics de Santa Maria i, des de les seves empreses dedicades al món de la pell i la llana, està disposat a col·laborar per la promoció del deport de la nostra vila.

Això pot esser molt bo, sobretot, si una altra empresa santamariera, Consport, continua la seva tradicional col·laboració, i entre tots es fa possible el manteniment de l'equip amb dignitat. No seria gens dolenta tampoc una cam-

panya de promoció del club amb l'objectiu d'augmentar el nombre de socis, avui per avui insuficients per fer front a les necessitats econòmiques del ciclisme santamarièr.

FUTBOL

IX TROFEUS DEL FUTBOL BALERAR

El passat dia 29 d'octubre a l'hotel Melià de Mar (Illetes) va tenir lloc la «Gala de Futbol Balear», en el transcurs de la qual es procedí a l'entrega dels trofeus corresponents a la temporada 1989-90.

Al Club Deportivo Santa Maria li foren otorgats els següents trofeus:

A Josep Muñoz Garcia, porter de l'equip amateur, trofeu de la regularitat; i l'altre a l'equip de juvenils per campions de la Copa President.

La mencionada gala fou presidida pel President de la Federació Nacional D. Angel Villar i moltes altres personalitats del món futbolístic.

SUPERMERCAT

OFERTES ESPECIALS DE TORRONS I CAVES DURANT EL MES DE DESEMBRE

HORARI

DE DILLUNS A DIVENDRES
de 8 a 13,30 i de 16,30 a 20,30

DISSABTE
De 8 a 13,30
i de 17 a 20,30

DIUMENGE
De 8,30 a 13,30

C/. Santa Catalina, s/n (devora la via del tren). Tel. 62 07 55

BÀSQUET

JOVES PROMESES

MARIA DEL CARME MORALES

Maria del Carme Morales Bibiloni és un exemple ja que als seus nou anys milita a les files de l'equip de Minibàsquet, essent la més jove de les jugadores federades pel Club Bàsquet Santa Maria.

-Maria del Carme, com va ésser que t'iniciaries al bàsquet?

-Ja fa temps que el bàsquet m'agrada. L'any passat ja tenia molta d'il·lusió per jugar.

-Ara que ja jugues partits i has d'entrenar en sèrio, ha canviat alguna cosa aquesta il·lusió que tenies abans?

-No, segueix essent igual, encara que m'agraden més els partits, als entrenos també m'ho pas bé.

-Llavors penses seguir envant?

-Sí, m'agrada molt i el meu desig és poder escalar el màxim de categories.

-En quina canxa practica els entrenos i els partits?

-Tenim dos entrenos setmanals, els dimarts i dijous, i la nostra canxa està al pati de Can Sanxo.

Te desitjam molta sort Maria del Carme i que les teves il·lusions no decaiguin.

A.O.

RESULTATS I CLASSIFICACIONS

De la jornada del 17-18 s'aconseguien els següents resultats:

Minibàsquet femení (Grup A)
B. Inca - Santa Maria,
8-36 primer lloc

Infantil femení (Grupo A)
Sant Josep - Santa Maria,
45-19 quart lloc

Senior Masculí
Santa Maria - Marratxí,
72-76 tercer lloc

Senior femení (2ª autonòmica)
Gilet Espanyol - Santa Maria,
63-37 vuitè lloc

Junior masculí (Grup A)
J. Llucmajor - Santa Maria,
97-90 setè lloc

Cadet femení (Grup B)
Alcúdia - Santa Maria,
37-38 primer lloc

NOTA INFORMATIVA DEL CLUB DE BÀSQUET

L'escola de bàsquet començarà divendres dia 11 de gener a les 6 h. de la tarda al pati de Can Sanxo per a nins i nines de 6 a 12 anys.

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

MIQUEL BARRERA
C/. de Sa Matança. Local C
07320 SANTA MARIA DEL CAMÍ
Tel. 14 02 79

ENTRE FOGONS

Ara que ve Nadal és temps de menjar dolços, i el principal ingredient d'aquestes dates és el bessó d'ametlla, amb ell es poden fer infinitats de plats.

Na Catalina de Ca Na David ha triat, per donar-mos, una d'elles, la d'amargos. Ja que són molt bons de fer, segur que tendreu temps de provar de fer aquests «mantecados».

No en mengeu molts, que no vos facin mal.

Molts d'anys.

AMARGOS DE BESSÓ

INGREDIENTS:

- 1 kgs. de bessó
- 800 grs. de sucre
- 6 ous.
- 1 poc de canyella
- 1 llimona rallada.

PREPARACIÓ:

Es pelen els bessons i es capolen. Els mesclam amb tots els altres ingredients fins que es fa una pasta. Damunt una llauna untada amb un poc d'oli hi anam col·locant caramullets d'aquesta pasta. Ho enforam durant vint minuts.

MANTECADOS

INGREDIENTS:

- 1/2 kgr. de saïm
- 1/2 Kgr. de sucre pols
- 1 kgr. de farina fluixa (de panades).

PREPARACIÓ:

Primer mesclam el saïm amb el sucre. Una vegada s'ha fet una pasta hi afegim la farina i ho tornam pastar. Aplanam aquesta pasta amb l'aprimador i amb un tassó o un motlo farem els «mantecados». Ho enforam durant trenta minuts.

S'ARC

F O T O G R A F I A

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

Miquel Rosselló Amengual
Pl. Hostals, 22 - Tel. 14 01 05